

Aan de gemeenteraad

Datum : 17 december 2019
Zaaknummer : 427858
Contactpersoon : Edith Rijpma
Telefoonnummer : 026 377 3688

Onderwerp: Werken loont

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de wijze waarop invulling wordt gegeven aan 'Werken loont', één van de lijnen van het programma Doorbraak naar Werk. Daarnaast informeren we u over de uitvoering van de motie 'Werk moet lonen' van 3 juli 2019 (19M94 - 358951).

Inleiding

Met het programma Doorbraak naar Werk zorgen we dat meer Arnhemmers aan het werk gaan. We onderzoeken verschillende mogelijkheden om de beweging naar werk te faciliteren. Het wegnemen van drempels is hierin een belangrijk speerpunt. Het dilemma dat mensen soms de stabiliteit van een uitkering verkiezen boven de (mogelijke) instabiliteit van een baan met salaris werpt zo'n barrière op. Voor de stap naar werk is het belangrijk om die (vrees voor) financiële instabiliteit weg te nemen. We maken onze dienstverlening hierop meer passend en geven daarmee invulling aan 'Werken loont'. In deze brief lichten we dit verder toe.

Belang van financiële stabiliteit

De financiële situatie van inwoners met een laag inkomen is kwetsbaar. Mensen met een laag inkomen hebben te maken met een ingewikkeld systeem van (landelijke) toeslagen en gemeentelijke minimaregelingen om hun inkomen aan te vullen. Met elke verandering in het inkomen - of dat nu is bij het aanvragen van een uitkering, een stap naar deeltijd werk of de stap naar een volledige baan - moeten zij rekening houden met de gevolgen hiervan voor hun huishoudboekje. Dit doet een groot beroep op hun zelfredzaamheid en dit gaat niet altijd goed.

Inwoners die zorgen hebben over hun financiën, zijn dagelijks aan het overleven en kunnen geen toekomstplannen maken. Hun problemen overheersen. Financiële instabiliteit vergroot bovendien het risico op schulden en leidt al snel tot nieuwe of toename van onzekerheden en problemen op andere leefgebieden (bijv. welzijn). Hierdoor wordt ook de arbeidsmarktpositie verder verzwakt. Want wie zich zorgen maakt over het hier en nu, kan zich moeilijk richten op ontwikkeling.

Datum : 17 december 2019
Zaaknummer : 427858
Pagina : 2

Divosa (*Werkwijzer Verrekening parttime inkomsten, februari 2019*) en Stimulansz (*Samenspel centraal en decentraal inkomensbeleid, oktober 2019*) onderschrijven dat onzekerheid over (de ontwikkeling van) het inkomen, een remmende factor kan zijn voor arbeidsinschakeling. Het gaat mensen niet alleen om meer inkomen, maar net zo goed om stabiliteit in hun inkomen.

Voor de invulling van de lijn 'Werken Loont' sluiten we aan op deze bevindingen. Om de rust en ruimte te hebben om te werken aan perspectief, is het bieden van financiële stabiliteit cruciaal. Financiële stabiliteit als basis waarop verder gebouwd kan worden!

Passende dienstverlening

Als we kijken naar de relatie tussen gemeente en inwoner, ontstaat financiële instabiliteit op drie sleutelmomenten: 1) aanvraag uitkering, 2) stap naar deeltijdwerk en 3) uitstroom uit de uitkering. We maken onze dienstverlening rond deze momenten meer passend en optimaliseren onze werkprocessen. Uitgangspunten zijn gerichte voorlichting en ondersteuning bij financiële stabiliteit, zorgen voor een voorspelbaar inkomen en vereenvoudigen van administratieve processen.

We bieden gericht ondersteuning bij de genoemde drie sleutelmomenten. Dit begint met de inwoner voor te lichten over en bewust te maken van de consequenties van dit moment op zijn financiële situatie. We kijken hiervoor naar de algemene informatievoorziening, maar we bieden ook aan om mee te kijken in de individuele situatie van de inwoner. Dan kijkt de regisseur samen met de inwoner, en zo nodig ondersteund door onze samenwerkende partners, naar zijn nieuwe inkomensplaatje en het recht op toeslagen en regelingen. Sommige inwoners hebben extra individuele ondersteuning nodig bij het aanpassen aan de nieuwe inkomenssituatie. De regisseur helpt deze inwoners bij het krijgen van passende ondersteuning in het bestaande aanbod en zorgt voor warme overdracht aan onze samenwerkende partners (o.a. budgetbegeleiding, budgetbeheer, formulierenbrigade, hulp bij schulden). We bieden nazorg zodra iemand werk heeft. De financiële situatie is hierin onderdeel van gesprek.

Speciale aandacht geven we aan de werkzoekenden die deeltijd gaan werken. Zij hebben nu vaak te maken met wisselende betaalmomenten, verschillen in netto uitbetalingen (bijstand) en bruto bedragen (salaris) en extra administratieve lasten. Hierdoor is het voor hen lastig om overzicht te houden over hun inkomsten en uitgaven. Het goed regelen van de inkomstenkorting is voor hen een belangrijke randvoorwaarde voor financiële stabiliteit. Met Surplus hebben we hierin een mooi instrument gevonden. Meerdere gemeenten hebben hier het afgelopen jaar goede ervaringen mee opgedaan. Bij de nieuwe methode wordt met vrijwillige deelname van een persoon en volmacht van de werkgever, gebruik gemaakt van een tussenrekening van de gemeente waarop het salaris door de werkgever wordt gestort. De persoon ontvangt op zijn eigen rekening een uitkering naar de norm, dat wil zeggen een bedrag dat gelijk staat aan de uitkeringshoogte die voor zijn situatie geldt en de gemeente herberekent achteraf. Dat geeft mensen met een wisselend inkomen meer zekerheid over het maandelijkse bedrag dat ze ontvangen, het zorgt voor een beter overzicht over loon en uitkering en het scheelt administratie wat de kans op onnodige terugvorderingen verkleint.

Datum : 17 december 2019
Zaaknummer : 427858
Pagina : 3

Verder zorgen we voor een terugvaloptie in de uitkering. Het voelt voor mensen onzeker om vanuit de uitkering (tijdelijk) werk te aanvaarden. Dit heeft te maken met het opnieuw aanvragen van de uitkering. De administratieve lasten en onzekerheid over of en wanneer je kunt rekenen op het financiële vangnet van de uitkering, vormen een drempel voor de stap naar werk. Hoewel Arnhem soepel omgaat met het (administratief) beëindigen van de uitkering, willen we voor inwoners een herkenbaar proces voor het terugvallen op de uitkering als het werken toch (even) niet lukt. Hiervoor herijken we de verkorte aanvraagprocedure. De gegevensuitvraag met betrekking tot het opnieuw opstarten van een uitkering richt zich dan alleen op eventuele wijzigingen in de situatie van de aanvrager. Hierdoor kan sneller een beslissing op een aanvraag worden genomen en de uitkering dus sneller worden verstrekt.

De maatregelen hebben effect op meerdere terreinen. Door onze dienstverlening te richten op het vergroten van financiële stabiliteit, nemen we niet alleen een belemmering voor de stap naar werk weg, maar beperken we ook het risico op schulden. Het in samenhang brengen van werk en inkomen sluit naadloos aan op de ingezette organisatieontwikkeling van W&I en zorgt voor een betere dienstverlening aan onze inwoners.

Vervolg

De voorgestelde aanpak wordt door de afdeling Werk & Inkomen verder ontwikkeld en ingebed in de werkprocessen. We starten op kleinere schaal en bouwen vanuit de ervaringen verder aan de opschaling, professionalisering en verbreding van onze dienstverlening rond financiële stabiliteit. Onder andere door:

- Pilotgroep voor de introductie van Surplus voor deeltijdwerkers
- Inrichten proces verkorte aanvraag
- Inrichten nazorgtraject
- Verbeteren van informatie en procedures bij aanvraag (op basis van reflectieonderzoek onverschuldigde betalingen).

We blijven volgen wat in den lande gebeurt met bijvoorbeeld premies op deeltijdwerk die worden toegepast of de vertrouwensexperimenten. Op het moment dat daaruit zaken naar voren komen waar we van kunnen leren nemen we die mee.

Motie 'Werk moet lonen'

Het inzetten op financiële stabiliteit in onze dienstverlening is ook van belang in relatie tot een (eventuele) armoedeval. Er is een eerste verkenning gedaan naar het effect op het inkomen van afbouw van landelijke toeslagen, Arnhemse minimaregelingen en kwijtscheldingen bij het aanvaarden van werk vanuit de bijstand. Het beeld dat hieruit naar voren komt is dat de armoedeval mee lijkt te vallen, doorgaans loont het om te werken. Wel is er op een aantal momenten een risico dat het totale inkomen lager is dan ten tijde van de uitkering, vooral als de marges klein zijn.

Of er daadwerkelijk een armoedeval optreedt is sterk individueel bepaald. Omdat het gaat om veel regelingen met steeds andere criteria die het recht op, het gebruik van en de precieze hoogte bepalen,

